

Зустріч

Олександр Мінович

Слухайте аудіокнигу в виконанні автора:

Ваш браузер не підтримує відтворення аудіо

Епіграф

"Старезний, густий, предковичний ліс на Волині. Посеред лісу простора галява з плакучою березою і з великим прастарим дубом. Галява скраю переходить в куп'я та очерети, а в одному місці в яро-зелену драговину – то береги лісового озера, що утворилося з лісового струмка."
(Леся Українка. "Лісова пісня")

Зустріч

Десятирічний Бориско після обіду подався до лісу, аби заготовити лози-молокити – кошики плести. Цієї хитрої науки навчився хлопець недавно від батька. Той з лозою виробляв таке, що всі заглядалися. Його кошиками не картоплю носили, а на Великдень до церкви йшли з крашанками та пасочками-мазурками.

Аби вийшло гарно, то лозу треба брати м'яку, тонку, червонясту, краще там де вогко – біля канави чи болота.

Осінь вже дмухнула холодом по деревах. Ліс пожовтів і притих. З деяких дерев листя впало на землю й шурхотіло під ногами.

Малий хлопець йшов насвистуючи до знаних місць, де повинна була рости молокита. Збирався нарізати велику в'язку, щобхватило і на кошики, і на колиску сусідській Ганці, яка чекала буслів. Вони мали скоро принести до хати сусідів дівчинку.

Край невеличкого болота доброї лози чомусь не було, а Борис сподівався саме тут запастися, навіть щербатого ножа витяг загодя з кишені.

Замість того, щоб рости, як завжди, густими кущами, молокита траплялася одиноко і де-не-де. Треба було добре вдивлятися, перебігати з місця на місце, аби хоч щось нарізати – неначе гриби збирати.

Хлопець запалився пошуком і незчувся, коли відірвався од знайомих місць. Осіннє сонце почало швидко ховатися за старезними дубами, напускати лісом довгу тінь, а згодом і темряву.

В руках у Бориса була вже важкенька в'язка, тому він на хвилюку зупинився, схаменувся й припинив свою заготівлю. І тільки тепер закріпив, що вже почало темніти. Оглянувся навколо, але не впізнав, де знаходиться. Ліс був геть незнайомий і якийсь незвично темний, непривітний – лякав.

Малий кинувся бігти туди, де зайшло сонце. На його думку, там мали бути рідні місця, в яких він почувався би впевнено, не боявся б і поночі.

Біг довго. Вже повинні бути на звичному місці старі сосни та липи, які ховали батьківський хутір від палючого літнього сонця і холодних зимових вітрів. Однак їх чомусь не було видно. Скільки не гнався – попереду тільки незнайомий, суворий, темний ліс.

Нарешті сил не стало. Зупинився... Панічна думка билась в тонких жилках на лобі: "Заблукав!..". "Що робити?..".

Страх став холодом обдавати тіло, обволочувати мозок.

Гарячково згадував всі настанови, всі розповіді про те, як вийти з лісу, коли заблудиш, але нічого не йшло в голову. Темрява ж, ніби накрила мокрим рядном. Стало нічого не видно, навіть за два кроки. Тільки небо вгорі над чужими деревами ще ледь-ледь світило.

В нічному оточенні чулися незнайомі звуки, шурхіт, сичання. Мовби хтось ходив і літав. Здавалося, що ліс наповнився якимись невідомими істотами, які кружляли навколо й підходили все ближче і ближче.

Бориско наткнувся на широчезний стовбур розлогого дуба. Притулився і неначе відчув трохи затишку й тепла. Присів і довго скімлив, розмазував сльози. Потім замовк, бо став боятися, аби ніхто не почув із лісових мешканців. Краще вже без них, на самоті. Але картини вже малювалися самі, одна за одною. Хто тільки не йшов на думку, щоб ще більше настрахати. І Перелесник, і Мавка Лісова, і русалки, і відьми, і Болотяний. Пам'ять підкидала почуте від різних людей, які здавна жили при лісі.

Аби не знайшли, не побачили непрохані ляки, став згрібати суху траву та листя, зариватися в купу, мов заєць у нору.

З часом втома стала бороти страхи і напустила сон... Тривожний... Такий, який тільки й може снитися переляканій дитині, що скрутилася-забилася в оточенні небезпеки.

Вночі раз-за-разом просипався, ціпенів від страху. Прислухався до лісових звуків, і знову впадав чи то в сон, чи в безпам'ятство.

А навколо щось ходило, шаруділо, кричало і лізло аж до грудей малого, сунулось до нього в нору, ніби обіймало чимось холодним і слизьким...

Нарешті ранішнє сонце пробилось між листям. Залоскотало в носі.

Заспаний хлопчина ніяк не міг дійти, де знаходиться, і що з ним сталося.

Холод скував тіло залізними обценьками. Малий довго розпростував ноги, потягувався...

Нарешті згадав вчорашню пригоду, і миттю схватився з кубла. "Ох і дасть мені мати за такі походеньки! Буде мені молокита, та не для кошиків!", – перше, що подумав.

Однак зважав на таке недовго, бо відразу ж став перейматися, як знайти дорогу додому.

Намагався триматися одного напрямку, але скоро помітив, що вернувся на те місце, де ночував. "Водить...", – подумав і відчув, як вчорашній страх повертається. На біду, сонце сховалося за хмари, і показуватися не збиралося...

Став накрапувати дощ...

Декілька разів ходив хлопчина навкруги болота. Проте, як не старався відірватися від нього, не виходило. Мовби притягувало. Хоч якоїсь дороги не траплялося.

Хотілося їсти. В одному місці натрапив на калину і до оскоми напхав рот червоними плодами. Голод не втамувався...

Знову втомилися ноги, треба було час від часу зупинятися, щоб відпочити. Пробував посидіти під деревами, однак, було мокро, і не виділось іншого виходу, ніж йти вперед.

Так змагався сам із собою довгими годинами. Поступово втрачав надію вийти з лісу...

Аж раптом, мовби прояснилося... Чи то багатолітнє сусідство з лісом таки далось взнаки?

Борис зумів себе опанувати. Пішов так, щоб вітер був весь час з одної сторони, і вийшов на лісову дорогу... Зрадів... Знав, що дорога завжди виведе до людей.

А вони й не заставили себе довго чекати... В молодому березнячку – дві жіночі постаті... В світлій, незвичній хлопцеві, одержі, збирали гриби. Тонкими палками відкидали жовте листя, перегукувались, голосно сміялись.

Хлопець мало не знепритомнів від радості. "Люди! Люди! Вийшов!... Вибрався!", – хотілося йому гукати на все горло.

Побачивши малого, одна жінка вийшла на дорогу. Тепер стало видно, що була вона молодю, приємної зовнішності, панського вигляду. Мала в собі щось мовби неземне, одухотворене.

– То ти заблуdivся, хлопче?... Довго вже так блукаєш?..

– З учорашнього дня.

– І ночував у лісі?..

– А куди ж мав дітися?

– Бідолашний... Уявляю, що переніс... Але вже можеш бути спокійним, зараз виведу тебе на пряму дорогу до вашого хутора. Вважай – скінчилися твої пригоди!

Раптом її погукала напарниця:

– Лесю! Лесю! Йди скоріш сюди, глянь, що знайшла! Стільки бабок, аби донести сили хватило. Давай швиденько збирати, поки ніхто не надійшов!

– Чекай-но!.. Хлопчика проведу трохи, бо збився з дороги.

Леся взяла малого за руку. Дістала з кишені грудочку цукру, замотану в білу хустинку:

– Підкріпись! – сказала до хлопця. – Цукор тримаю, щоб гіркі ліки заїдати. Але тобі зараз він більше потрібен.

Борискові було дуже приємно держати теплу руку гарної панянки. Солодкий цукор та ця тендітна рука були ніби з іншого, казкового світу, і наче підсолоджували пережиті неприємності.

Через тиждень малий приїхав із батьком на тартак до Косачів, в Колодяжне – дошок напиляти. В саду, біля панського будинку, побачив свою знайому, яка вказала йому нещодавно дорогу з лісу. Ходила з книжкою в руках. Помітила хлопчину й

помахала йому рукою, ніби старому знайомому.

- Це дочка Косачів! Вірші пише, - промовив батько.

Ці слова закарбувалися хлопцю на все життя. З часом він взнав, із ким звела його доля.

З тої зустрічі багато води з волинських річок і канав перетекло в море.

На початку сімдесятих, минулого століття, я готувався грати на шкільній сцені Лукаша в "Лісовій пісні". Знайшов вишиванку, чоботи, штани полотняні, сопілку, та не міг відшукати пояс (крайку), аби підперезатися. Все село обходив, але не зумів ні в кого позичити. Коли ж хтось порадив звернутися до діда Бориса. Сказав, що в нього в скрині повинна знайтися крайка.

Дід, вже здається, прожив років із вісімдесят чи більше, хоча скільки прожив, і сам не знав. Проте ще мав добру пам'ять, зберіг мову свого покоління та зір. Кажуть, що й вмудрявся читати. Тільки ноги відмовляли.

Зустрів мене приязно. Розпитав, для чого крайку шукаю. На якийсь час задумався, наче щось згадуючи, а потім усміхнувся:

- Ти знайш, а я ж її бачив! Живу!.. Отаку-во, нимов тибє зараз!

- Кого?

- Як то куго?.. Лесю Українку!